

Školní intervence v různých regionech Česka

Příklad narativu a záznamů podle schématu school_intervention_v1

Úvod

Tento dokument představuje ucelený narativ a dialog mezi zástupci několika základních škol z různých regionů České republiky. Cílem je ukázat, jak mohou být reálné události a intervence ve školách popsány a následně zapsány do schématu school_intervention_v1.

Text je strukturován do několika částí: nejprve jsou představeny školy a účastníci, poté následuje detailní konverzace z porad, popis průběhu intervencí, závěrečné vyhodnocení a nakonec tabulka s příklady vyplněných záznamů podle schématu.

Kontext škol a regionů

Do společného projektu intervenčních aktivit jsou zapojeny tyto školy:

- Základní škola U Parku, Praha 4 (hlavní město Praha) – městské prostředí, široké socio-ekonomické spektrum rodin.
- ZŠ Nové Město na Moravě, Vratislavovo náměstí (kraj Vysočina) – menší město, část žáků dojíždí z okolních obcí.
- ZŠ a MŠ Brno-Židenice, Kuldova (Jihomoravský kraj) – větší sídlištní škola, vysoký podíl žáků s OMJ (odlišný mateřský jazyk).
- ZŠ Jablonec nad Nisou, Mírové náměstí (Liberecký kraj) – škola v regionu se silnou tradicí technického vzdělávání a sportu.

Hlavní účastníci

- Mgr. Alena Svobodová – ředitelka, ZŠ U Parku, Praha 4.
- Mgr. Jakub Černý – školní metodik prevence, ZŠ U Parku, Praha 4.
- PhDr. Hana Štěpánková – školní psycholožka, ZŠ Nové Město na Moravě.
- Mgr. Pavel Král – zástupce ředitele, ZŠ a MŠ Brno-Židenice.
- Bc. Lucie Doležalová – školní speciální pedagožka, ZŠ a MŠ Brno-Židenice.
- Mgr. Radim Vávra – metodik prevence, ZŠ Jablonec nad Nisou.

- Jana Hrubá – žákyně 9. ročníku, členka žákovského parlamentu, ZŠ U Parku.

Školní rok je ve všech případech **2024/2025**, intervence probíhají převážně v druhém pololetí (2. semestr).

Porada koordinátorů – leden 2025

Online setkání škol

Alena Svobodová (ředitelka, Praha): Dobrý den všem, děkuji, že jste si našli čas na společné online setkání. Ráda bych, abychom dnes sdíleli problémy, které ve školách aktuálně řešíme, a domluvili se na konkrétních intervencích pro druhé pololetí školního roku 2024/2025.

Jakub Černý (metodik prevence, Praha): V naší škole v Praze vidíme nárůst napětí v 6. ročnících, zvlášť v souvislosti s online komunikací. Žáci se hádají v chatovacích skupinách, vznikají posměšné ankety a sdílení fotek bez souhlasu. Rád bych navrhl sérii workshopů na téma digitální bezpečnosti a komunikace.

Hana Štěpánková (psycholožka, Vysočina): U nás v Novém Městě řešíme hlavně *třídní klima* v 7. ročníku. Je tam několik žáků, kteří se nedávno přistěhovali, a kolektiv je zatím nepřijal. Dochází k tiché exkluzi, jemným posměškům, ignorování. Chtěla bych realizovat cyklus třídnických intervenčních hodin zaměřený na začleňování.

Pavel Král (zástupce ředitele, Brno): V Brně máme dvě výrazná téma. Za prvé, adaptace žáků s odlišným mateřským jazykem, zejména z Ukrajiny. Za druhé, zvýšený stres deváťáků před přijímacími zkouškami – stížnosti na nespavost, úzkost, rezignaci. Viděl bych to na motivační a psychohygienické bloky.

Lucie Doležalová (speciální pedagožka, Brno): Doplnila bych, že u části dětí se projevuje také studijní neúspěch, protože se bojí ptát, nerozumí textům v češtině a postupně rezignují. Tady by se hodila intervence zaměřená na jazykovou podporu a jednoduché strategie učení.

Radim Vávra (metodik prevence, Jablonec): V Jablonci řešíme už delší dobu *rizikové chování o přestávkách* – tlačení na schodech, záměrné strkání, ignorování pravidel bezpečnosti. Je to časté hlavně v 5. a 6. ročníku. Rád bych pozval externí organizaci na program o respektu, bezpečnosti a zvládání impulzivity.

Jana Hrubá (žákyně 9. ročníku, Praha): Za žákovský parlament můžu říct, že spolužáci často říkají, že intervence jsou užitečné, ale rádi by se víc zapojili do jejich přípravy. Například navrhovat téma nebo vést části workshopů.

Alena Svobodová: To je výborný podnět, Jano. Z našeho pohledu je důležité, aby intervence nebyly jen něco, co se na žáky „spustí shora“. Můžeme to zohlednit i v popisu *Intervention Detail* v našem schématu – že se na tvorbě podílejí samotní žáci.

Návrh hlavních intervencí

Po úvodním kole sdílení se účastníci shodli na těchto klíčových typech intervencí:

- 1.) Workshop o digitální gramotnosti a komunikaci pro 6. ročníky (Praha).
- 2.) Cyklus třídnických intervenčních hodin zaměřený na začleňování a klima třídy (Vysočina).
- 3.) Motivační a psychohygienický program pro 9. ročníky (Brno).
- 4.) Blok jazykové podpory pro žáky s OMJ a jejich spolužáky (Brno).
- 5.) Program o bezpečnosti a respektu o přestávkách (Liberecký kraj).

Jakub Černý: Z hlediska našeho schématu `school_intervention_v1` to znamená, že budeme mít pro každou akci samostatný záznam se specifikací:

- **School Year:** "2024/2025"
- **Date:** konkrétní datum, např. "2025-03-10"
- **Year:** 2025
- **Month:** např. 3
- **Semester:** "2"
- **Intervention, Intervention Type, Intervention Detail**
- **Target Group:** např. `["students"]` nebo `["students", "teachers"]`
- **Organization/School, School Grade, School Type, Region**
- **Feedback:** shrnutí dopadů a doporučení do budoucna.

Průběh intervencí – březen až duben 2025

ZŠ U Parku, Praha 4 – Digitální komunikace v 6. ročníku

Jakub Černý: V březnu jsme uspořádali sérii tří workshopů pro 6.A, 6.B a 6.C. Název intervence byl *"Bezpečný chat"*. V každé třídě jsme pracovali ve dvouhodinovém bloku. První část byla věnována analýze reálných scénářů z anonymizovaných screenshotů (fiktivní el. komunikace), ve druhé části žáci ve skupinách tvořili *kódex bezpečné komunikace*.

Jana Hrubá: Jako žákyně 9. ročníku jsem se zapojila jako *peer lektorka*. Měla jsem krátký vstup o tom, jak se vyrovnat s tlakem v online skupinách a jak nastavit hranice. Do *Intervention Detail* by se určitě hodilo uvést, že program má i peer prvek.

Alena Svobodová: Učitelé hlásí, že po workshopech se snížil počet konfliktů, které vznikaly kvůli třídním chatům. Zaznamenáme to do pole **Feedback** jako pozitivní změnu v atmosféře a konkrétní doporučení pokračovat v peer programech.

ZŠ Nové Město na Moravě – Klima v 7. ročníku

Hana Štěpánková: V našem 7. ročníku jsem realizovala čtyřdílný program s názvem „*Společně v jedné třídě*“. Každý blok měl 45 minut a byl zařazen do třídnické hodiny. Cílem bylo podpořit přijetí nových žáků a zlepšit komunikaci.

První hodinu žáci vyplňovali anonymní dotazníky o tom, jak se ve třídě cítí. Druhá hodina byla zaměřena na sdílení příběhů – každý dobrovolně popsal situaci, kdy se cítil v kolektivu dobře nebo naopak vyloučeně. Třetí hodinu jsme pracovali s mapou vztahů a rolemi ve třídě. Čtvrtá hodina byla věnována tvorbě konkrétních pravidel a závěrečné reflexi.

Hana Štěpánková: Do Intervention Detail zapíšeme, že jde o *cyklus třídnických hodin* vedených školní psycholožkou, s využitím metod anonymních dotazníků, řízené diskuse, sociometrie a společného vytváření pravidel.

ZŠ a MŠ Brno–Židenice – Podpora deváťáků a žáků s OMJ

Pavel Král: V Brně jsme připravili dva samostatné programy. První se jmenoval „*Přijímačky v klidu*“ a byl určen pro 9. ročník. Druhý, „*Společně rozumíme víc*“, byl pro smíšené skupiny žáků s českým i jiným mateřským jazykem.

Lucie Doležalová: Program „*Přijímačky v klidu*“ měl tři části: psychoedukaci o stresu, nácvik relaxačních technik a práci se studijním plánem. Žáci oceňovali konkrétní tipy na plánování času a zklidnění před testy. V poli Feedback chceme zachytit, že 82 % žáků uvádí snížení stresu a lepší orientaci v přípravě.

Pavel Král: Program „*Společně rozumíme víc*“ probíhal formou jazykových dílen. Smíšené dvojice a skupiny společně řešily jednoduché i složitější úkoly v češtině, přičemž se žáci učili navzájem. Z pohledu schématu bude Target Group zahrnovat jak „**students**“, tak v některých jednotkách i „**teachers**“, protože se do dílen zapojili i třídní učitelé.

ZŠ Jablonec nad Nisou – Bezpečné přestávky

Radim Vávra: Náš program se jmenoval „*Bezpečné schody*“. Byl zaměřen na žáky 5. a 6. ročníku. Pozvali jsme externí organizaci, která připravila interaktivní program o bezpečném pohybu po škole, zvládání impulzivity a respektu k druhým.

Program měl dvě části: nejprve diskusní blok o tom, co se děje o přestávkách, a poté praktická cvičení přímo na schodišti (za dohledu dospělých). Žáci si uvědomili, jak rychle může dojít k úrazu. V závěru sami formulovali pravidla pro bezpečný pohyb.

Radim Vávra: V Intervention Detail uvedeme, že se jednalo o kombinaci diskuse, modelových situací a praktických ukázk, a že do programu byli zapojeni i pedagogičtí dozorující učitelé. Do Feedback zapíšeme, že počet incidentů na schodišti klesl v následujícím měsíci o téměř polovinu.

Závěrečné vyhodnocení – květen 2025

V květnu 2025 se uskutečnilo společné online setkání, na kterém účastníci stručně shrnuli dopady intervencí.

Alena Svobodová (Praha): Po workshopech o digitální komunikaci se v 6. ročnících výrazně snížil počet konfliktů hlášených třídním učitelům. Žáci také navrhli, aby se podobný program opakoval v každém školním roce, vždy s ohledem na aktuální téma.

Hana Štěpánková (Vysočina): Ve 7. ročníku se zlepšila atmosféra, v anonymním dotazníku po ukončení programu uvedlo 74 % žáků, že se ve třídě cítí bezpečněji. Dva nově příchozí žáci popsali, že se poprvé cítí jako součást kolektivu.

Pavel Král (Brno): Devátáci uváděli menší stres před přijímačkami. U jazykových dílen vidíme vyšší zapojení žáků s OMJ v běžné výuce. Učitelé hlásí, že se méně bojí ptát a více komunikují.

Radim Vávra (Liberec): V Jablonci se podařilo snížit počet drobných úrazů a konfliktů na schodech. Žáci si navíc sami hlídají, aby ostatní pravidla dodržovali.

Na základě těchto výsledků byly připraveny záznamy do schématu `school_intervention_v1`. Následující tabulka ukazuje deset příkladů vyplněných řádků.

Příklad 10 záznamů podle schématu `school_intervention_v1`

Table 1: Ukázkové záznamy intervencí podle `school_intervention_v1`

School Year	Date	Intervention	Intervention Type	Intervention Detail	Target Group	Organization
2024/2025	2025-03-10	Bezpečný chat	Workshop	Dvouhodinový interaktivní workshop o online komunikaci; analýza anonymizovaných scénářů, tvorba třídního kódexu chování v chatech, peer vstup žákyně z 9. ročníku.	students (6. ročník)	ZŠ U Praha 4

School Year	Date	Intervention Type	Intervention Detail	Target Group	Organization
2024/2025	2025-03-17	Bezpečný chat – pokračování	Workshop	Navazující blok s students důrazem na praktické scénáře a hraní rolí při řešení konfliktů online, aktualizace kódexu.	ZŠ U P Praha 4
2024/2025	2025-03-12	Společně v Třídnická jedné třídě I intervence		První blok cyklu students o klimatu třídy, (7. ročník) anonymní dotazníky o pocitu bezpečí a sounáležitosti, řízená reflexe.	ZŠ Nové N na Moravě
2024/2025	2025-03-19	Společně v Třídnická jedné třídě II intervence		Sdílení osobních students zkušeností s přijetím a vyloučením, práce ve dvojicích a malých skupinách, nastavení pravidel bezpečné komunikace.	ZŠ Nové N na Moravě
2024/2025	2025-03-26	Přijímačky v Training klidu		Tříhodinový program students pro deváťáky: (9. ročník) psychoedukace o stresu, nácvik relaxačních technik, tvorba individuálního studijního plánu.	ZŠ a MŠ I Židenice
2024/2025	2025-04-02	Společně rozumíme více	Workshop	Jazykové dílny pro students, smíšené skupiny žáků teachers s českým a jiným mateřským jazykem, práce v tandemech, jednoduché strategie pro porozumění textu.	ZŠ a MŠ I Židenice

School Year	Date	Intervention	Intervention Type	Intervention Detail	Target Group	Organization
2024/2025	2025-03-20	Bezpečné schody	Program	Externí program o bezpečnosti o přestávkách; diskuse o rizikovém chování, praktická cvičení na schodišti, společná tvorba pravidel.	students	ZŠ Jablonec Nisou, M náměstí
2024/2025	2025-04-09	Peer vstup k online chování	Peer program	Peer program vedený students zástupci žákovského parlamentu; sdílení zkušeností s tlakem v online prostředí, diskuse o hranicích, vhodných reakcích a vyhledání pomoci.	students	ZŠ U P Praha 4
2024/2025	2025-04-16	Společně v Třídnická jedné třídě – intervence závěr	Training	Závěrečná reflexe cyklu students o klimatu třídy, tvorba třídní dohody, plán pokračování (třídní rituály, společné akce).	students	ZŠ Nové M na Moravě
2024/2025	2025-04-23	Podpora učitelů při práci s OMJ	Training	Krátké školení pro teachers učitele o strategiích práce se žáky s OMJ, sdílení příkladů dobré praxe, představení podpůrných materiálů.	teachers	ZŠ a MŠ I Židenice

Závěr

Popsaný narativ a tabulka ilustrují, jak lze konkrétní intervence, probíhající ve více školách a regionech, systematicky zaznamenat podle jednotného schématu `school_intervention_v1`. Takto strukturovaná data mohou následně sloužit k dlouhodobému sledování dopadů, plánování dalších aktivit a sdílení dobré praxe mezi školami.